

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboes gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Deres referanse:

Vår referanse: 25/00010-115

Vår dato: 16.06.2025

Høring av NOU 2025: 2 Samfunnsvern og omsorg

FO er fagforeninga og profesjonsforbundet for 37 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO takker for muligheten til å avgi høringssvar. Vårt høringssvar bygger i all hovedsak på innspill fra medlemmer i kriminalomsorgen som jobber med forvaringsdømte og våre kommentarer handle hovedsakelig om de delene av utredningen som omhandler forvaring og refusjonsordningen.

Innledende vurdering

Utvalget har hatt et omfattende mandat med kort tidsfrist noe som vi mener også preger NOUen. Selv utvalget konkluderer med at det ikke har hatt tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å evaluere forvaringsordningen. Dette burde fått større konsekvenser for rapportens status og videre bruk. NOU'en fungerer i større grad som et oppslagsverk enn som en dyptpløyende utredning.

1. Manglende evaluering av forvaringsordningen

Forvaringsordningen har eksistert siden 2001, og behovet for en grundig evaluering har vært presserende over lang tid. Det er svært uheldig at denne NOU'en ikke svarer ut dette, verken i dybde eller bredde. Det mangler blant annet:

- En reell vurdering av regelverkets hensiktsmessighet.
- Analyse av kriminalomsorgens praksis og progresjonsmuligheter.
- Vurdering av helsetjenester og samarbeidspartnere i møte med de forvaringsdømte.
- Refleksjoner rundt differensierte tiltak for personer med personlighetsforstyrrelser, pedofili og dys sosiale trekk – grupper som i praksis utgjør en stor andel av forvaringsdømte.

Utvalgets forslag om å omgjøre høysikkerhetsplasser til forvaringsplasser framstår som forenklet og virkelighetsfjernt, særlig med tanke på mangel på spesialisert kompetanse og underbemanning i dagens fengsler.

2. Kompetanse og bemanning

NOU'en adresserer ikke tilstrekkelig hvilket kompetansenivå som kreves i arbeid med de mest komplekse og farlige innsatte. Kriminalomsorgen trenger:

- Økt bemanning.
- Systematisk rekruttering og opplæring.
- Tverrfaglig samarbeid hvor blant faggruppene FO organiserer inngår (barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere).

Det er naivt å tro at forvaringsplasser kan utvides uten en samtidig, målrettet satsning på personell og kompetanse. Dette krever økte bevilgninger og politisk vilje.

3. Refusjonsordningen – behov for evaluering og tydeliggjøring

Refusjonsordningen er aldri evaluert, til tross for høye kostnader og betydelig ansvar. Det er på høy tid med:

- En rettslig gjennomgang av rammene: Hva kan kriminalomsorgen lovlig pålegge domfelte?
- Tydelig ansvarsfordeling mellom instanser.
- En juridisk og faglig forankret praksis for tilbakehold, kontroll og vilkår.
- Evaluering av tiltakets faktiske innhold og effekt.

FO stiller seg bak anbefalingene om å videreføre ordningen, men mener samtidig at det haster med å regulere og tydeliggjøre rettsgrunnlaget. Arbeid etter sedvane på dette nivået er juridisk risikabelt.

4. Overgangsboliger og progresjon

FO støtter utvalgets forslag om overgangsboliger og spesialiserte avdelinger for FOV-dømte som nærmer seg prøveløslatelse. Det er avgjørende for:

- Trygg og gradvis tilbakeføring til samfunnet.
- Lokal tilpasning i nærmiljø.
- Forebygging av tilbakefall og sosial ekskludering.

Like viktig er det å etablere nasjonale ordninger for flytting fra hjemkommune for de som av ulike grunner ikke kan returnere til tidligere bosted.

5. Samarbeid og koordinering

Det framstår som en gjennomgående svakhet i dagens system at det er manglende koordinering mellom fengsel, friomsorg og regionale nivåer. Det er behov for:

- Forpliktende progresjonsplaner.
- Tidlig involvering av alle relevante aktører.
- Overordnede samarbeidsstrukturer for forvaringsfeltet.
- Klare retningslinjer for når og hvordan friomsorgen skal involveres.

6. Pårørendes rolle – behov for nyansering

Forslaget om å styrke pårørendes involvering bør behandles med større varsomhet. Mange pårørende har selv vært utsatt for alvorlige krenkelser, og kriminalomsorgen har ikke nødvendigvis kompetanse til å vurdere risiko og relasjonsdynamikk. Her trengs spesialisert voldsofferkompetanse og tydelige retningslinjer.

7. Økt permisjonsadgang og bruk av elektronisk kontroll (EK)

Forvaringsdømte må få en langt mer målrettet og omfattende progresjonsprosess. Det inkluderer:

- Høyere permisjonskvoter.
- Seriepermisjoner som gir forutsigbarhet.
- Bruk av EK som et kontroll- og støttetiltak i utslusingsfasen.

Avslutning og anbefalinger

FO mener at NOU 2025 ikke har levert tilstrekkelig på sitt mandat. Det bør derfor ikke tas til inntekt for en helhetlig vurdering av forvaringsordningen. I stedet bør dokumentet brukes som grunnlag for videre, målrettede utredninger, der følgende tiltak anbefales:

1. En fullstendig og erfaringsbasert evaluering av forvaringsordningen.
2. En juridisk gjennomgang og formalisering av refusjonsordningen.
3. Etablering av særskilte arbeidsgrupper med faglig spisskompetanse, inkludert representanter fra FO sine yrkesgrupper.
4. Utvikling av tydelige modeller for progresjon, bolig, utslusing og samarbeid mellom nivåer.
5. Politisk satsing på bemanning, kompetanse og finansiering – dette er ikke mulig å realisere uten økonomisk støtte og prioritering.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
forbundsleder

Inger Karseth
seniorrådgiver